

ביד הקדש עד היובל, אינה עוברת לרשות הכהנים אלא תמורת תשלום הסכום המלא של חמישים שקל לבית זרע חומר; –

אל להם לכהנים לזהות את עצמם עם המקדש, עד שטובת הכהנים וצורכי המקדש יהיו חופפים בעיניהם. רק מבחינה סמלית הם מייצגים את רעיון המקדש, ויש להם זכויות מסוימות בהחלט המגיעות אליהם 'משלחן גבוה'; מכל שאר הבחינות דינם כדין זר ביחסם למקדש.

(רש"ר הירש ויקרא כז, כא)

דף כו

'טעמא דרבי אליעזר כדתניא לא יגאל עוד – יכול... אלא פשיטא ביובל שני, ולמאן, אילימא לרבי יהודה ור' שמעון – לכהנים נפקא, אלא לאו ר' אליעזר...'. ואם תאמר, הלא אפשר להעמיד כר' יהודה שאמר הכהנים נכנסים ונותנים דמיה, וכגון שהכהנים לא פדו, והרי נשארה השדה ברשות ההקדש? ויש לומר שאם כן אין צריך לומר עוד, כי ודאי כבר פקעה זכות שדה אחוזה שיש לבעלים (משיעורי הגר"ש אלישיב שליט"א).

עוד יתכן לומר שבאמת אפשר להעמיד הברייתא כר' יהודה ובאופן הנזכר, אלא שר"א הרי לא קיבל מרבו לדרוש גזרה שזה דר' יהודה ממקדיש בית, ועל כן אין לחדש מיתור 'עוד' שהכהנים נכנסים לתוכה בדמים. ופשוט יותר ללמוד מכאן שהשדה נשארת ביד ההקדש. ולפי"ז עיקר כוונת הגמרא בשאלת 'אילימא לרבי יהודה ור"ש' – לא כדי להכריח שתנא דברייתא ודאי סובר כר"א, אלא למצוא את מקור שיטת ר"א, ולעולם ניתן להעמיד הברייתא גם כר"י.

'... ותסברא, רבי יהודה ור' שמעון האי עוד מאי דרשי ביה?... תלמוד לומר עוד – לכמות שהיתה אינה נגאלת אבל נגאלת שתהא לפניו כשדה מקנה. כאן נוקט הש"ס שלדעת הכל דורשים 'עוד' – לכמות שהיתה קודם לכן. ואילו בסנהדרין קיג. גבי 'לא תבנה עוד' בעיר הנדחת, בארו בגמרא שנחלקו בדבר רבי עקיבא ורבי יוסי הגלילי, שריה"ג דרש 'עוד' – לעולם ועד ולגמרי.

ואפשר שהדרשה משתנה לפי הענין; כאן אין צריך לומר לעולם, ודי היה לכתוב 'לא יגאל', וע"כ 'עוד' למעט. ואילו שם סובר ריה"ג שאם היה כתוב 'לא תבנה' אין במשמע אלא להיות עיר כמות שהיתה, אבל גנות ופרדסים מותר, לכך הוסיף הכתוב 'עוד' לאסור הכל.

ועוד יש לומר שר' יהודה ור"ש תלמידי ר' עקיבא הם, ומכאן ההנחה הפשוטה בגמרא שהם הולכים בשיטת רבם לדרוש 'עוד' – לכמות שהיתה.

(ע"ב) 'איכא דאמרי ר' אליעזר אומר: גאלה ביובל שני אינה יוצאה לכהנים ביובל'. ולפי זה מה שאמר הכתוב 'לא יגאל עוד' – דוקא כשיצאה מיד ההקדש מקודם, וכדכתיב ואם מכר את השדה לאיש אחר' – רק אז – לא יגאל עוד. הא לא מכרה לאחר – יגאל ביובל שני. ומובן לפי זה שגם המשך הכתוב: והיה השדה בצאתו ביובל קדש לה... לכהן תהיה אחוזתו – כל זה מדבר כשמכר לאיש אחר, אבל אם היא ביד הקדש, אינה יוצאת לכהנים (כנ"פ עפ"י התוס').

'הלוקח שדה מאביו ומת אביו ואח"כ הקדישה... שדה מקנה אינה יוצאה לכהנים ביובל, שאין אדם מקדיש דבר שאינו שלו'. ע' במובא לעיל יד:

עוד בדין הקדש שדה מקנה; האם נאמר בו דין 'ציאה' מן ההקדש ביובל; האם היובל מהווה הגבלה בעצם הקנין מעיקרו, או אינו אלא הפקעה מחודשת – ע' בספר בית ישי קכט. וע"ע: חדושי הגר"ח הלוי תרומות א, י; שיעורי ר' שמואל קדושין טז. (עמ' קמז).

*

'אף על פי שההקדשות והערכים והחרמים מצוות, וראוי לו לאדם להנהיג עצמו בדברים אלו כדי לכוף יצרו ולא יהיה כילי ויקיים מה שצוו נביאים כבוד את ה' מהונך, אעפ"כ אם לא הקדיש ולא העריך ולא החרים מעולם אין בכך כלום. הרי התורה העידה ואמרה וכי תחדל לנדר לא יהיה בך חטא (רמב"ם ערכים וחרמים ח,יב).

אעפ"י שאמרו (ע' ריש חולין) טוב שלא לידור כלל, ואפילו רבי יהודה לא אמר טוב לידור ולשלם אלא ב'הרי זו, והלא נדר ערכין הוא ב'הרי עלי' – צ"ל שלא אסרו אלא ברגילות, וכמו שאמרו 'אל תהי רגיל בנדרים', אבל מעט באקראי טוב וראוי, כמש"כ בחולין שם.

דף כז

'הניחא לשמואל דאמר בשנת היובל עצמה לא קדשה, קמ"ל דכהנים ולוים מקדישין לעולם' – שהרי טעמו של שמואל מקל-וחומר, ומה השדה המוקדשת כבר יוצאה ביובל, זו שאינה מוקדשת אינו דין שלא תיקדש (ע' לעיל כד), אם כן שדה הלויים שאינה יוצאת ביובל שהרי הם גואלים לעולם, בטל בה ה'קל וחומר' ושוב אפשר להקדישה ביובל.

ז'לטעמיך בין לפני היובל בין לאחר היובל למה לי' – כי לומר שגואלים לאחר היובל אין צריך, שכבר אמר 'גואלין לעולם'. ועוד, ב'לפני היובל' אין שום חידוש – 'אלא איידי דתנא רישא' בראש הפרק, גבי ישראל 'לפני היובל ולאחר היובל, תנא נמי סיפא...'

'איידי דתנא רישא אין מקדישין ולא גואלין, תנא נמי סיפא מקדישין וגואלין'. ואם תאמר מ"מ מאי שנא כהנים ולויים משאר ישראל, שברישא אמרת אין מקדישין לפני היובל פחות משתי שנים וכאן אמרת מקדישין לעולם? יש לומר, ישראל שאינו יכול לגאול אחר היובל, אם מקדיש פחות משתי שנים לא יוכל לגאול אלא עד היובל ועל כרחו ישלם מכספו חמשים שקל אם בא לגאולה, לכך יעץ התנא שלא לעשות כן, משא"כ כהנים ולויים שגואלים לעולם, יכולים להקדיש סמוך ליובל ולהמתין כמה שנים ולגאול אחר כך בגירוע [ומ"מ אין חידוש דין בדבר, שממילא שמענו זאת – על כן אמר 'איידי דתנא רישא...']

פרק שמיני

'אומרין לו פתח אתה ראשון, שהבעלים נותנין חומש וכל אדם אין נותנין חומש'. לכאורה זהו טעם שהבעלים קודמים בפדיה לכל אדם, אבל מה טעם הוא זה לפתוח ראשון דוקא.